

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนวัดหลวง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่
The Political Participation of Wat Loung Community, Meaung Phrae
District, Phrae Province

พรสวรรค์ สุขไมตรี¹
Ponsavon Sukmaitri,

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ได้แก่ (1) เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎีการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนวัดหลวง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ (2) เพื่อศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนวัดหลวง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ (3) เพื่อเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนวัดหลวง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนวัดหลวงเป็นการมีส่วนร่วมที่เน้นเป้าหมายร่วมกันเป็นหลัก โดยให้มีผลประโยชน์ร่วมกันทั้งชุมชน เน้นกระบวนการที่สามารถให้ประชาชนทั้งชุมชนได้แสดงออกทางความคิดได้อย่างอิสระ สามารถเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองได้อย่างอิสระในรูปแบบใดก็ได้ เช่น ด้วยความพึงพอใจส่วนตัว และเป็นไปโดยความสมัครใจ เป็นต้น และที่สำคัญประชาชนต้องมีสำนึกทางการเมืองของตนเองในการเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมือง เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติ และประชาชน เป็นสำคัญ ฉะนั้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองจะเป็นตัวแปรที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืนได้ ปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนวัดหลวง ได้แก่ ด้านการเลือกตั้ง ประชาชนในชุมชนยังขาดความร่วมมือหรือการให้การสนับสนุนจากหน่วยราชการเกี่ยวกับการเผยแพร่ให้ความรู้ความเข้าใจและข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเมืองการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย ด้านการมีบทบาทในชุมชน การให้ความร่วมมือกับทางหน่วยราชการ การเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหา ด้านการติดต่อประสานงานทางราชการ เจ้าหน้าที่ในบางหน่วยงานหรือบางท่านยังขาดความรู้ในเรื่องกระบวนการหรือขั้นตอนการมาติดต่อที่แน่นอน ด้านการสื่อสารทางการเมือง การให้ความรู้เกี่ยวกับการเมืองยังไม่ครอบคลุมทั้งชุมชน การกลั่นกรองข้อมูล ตรวจสอบข้อมูลให้มีความถูกต้องก่อนที่จะนำมาแจ้งให้กับประชาชนในชุมชน

คำสำคัญ : การเลือกตั้ง, การติดต่อประสานงาน, การมีส่วนร่วมทางการเมือง

---

¹ อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

ABSTRACT

The objectives of this research are: (1) to study the concepts Theories of political participation in Wat Luang community Muang Phrae District, Phrae Province (2) to study the problem of community political participation. Wat Luang, Mueang Phrae District, Phrae Province (3) to propose guidelines for political participation of the Wat Luang community. Mueang Phrae District, Phrae Province

The results showed that The political participation of the Wat Luang community is the participation that emphasizes a common goal. by giving mutual benefits to the whole community Emphasize processes that allow people in the entire community to express their ideas freely. can participate freely in politics in any form, for example with personal satisfaction and it is voluntary, etc. And most importantly, people must have their own political consciousness in participating in politics. For the benefit of the nation and the people is important. Political participation will be the most important variable in the development of a democratic regime for continuity and sustainability. The problem of political participation in the Wat Luang community is the election aspect. People in the community still lack cooperation or support from government agencies in disseminating knowledge, understanding and information about politics and democratic governance. role in the community Cooperation with government agencies Suggestions on different approaches to solving the problem in relation to government coordination The staff in some departments or some people still lack knowledge of the exact process or process of contact. political communication Education about politics does not cover the entire community. moderation Verify the information is correct before giving it to the people in the community.

Keyword : Elections, Coordination, Political Contributions

บทนำ

นับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลง การปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตยในปี พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา โครงสร้างระบอบการเมืองของประเทศไทย ได้เน้นความเป็นประชาธิปไตยแบบให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม² การมีส่วนร่วมทางการเมืองในปัจจุบันจึงมีความตื่นตัวค่อนข้างสูงโดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในการปฏิรูปการเมืองที่กำลังเกิดขึ้นอยู่ ภาคประชาชนที่ต้องการเห็นการเมืองและสังคม เกิดเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น เอื้อประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสมากขึ้น และสร้างสรรค์สังคมให้เกิดความเท่าเทียม หมายถึง การที่ประชาชนเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมทางการเมือง เพื่อที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐ หรือผู้นำรัฐบาลรวมทั้งกดดันให้รัฐบาลกระทำตามประสงค์ของตนหรือกลุ่มของตน โดยที่การมีส่วนร่วมในทางการเมืองเป็นเครื่องมือซึ่งวัดพัฒนาทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของแต่ละประเทศ การมี

---

² นุกูล วัฒนการ, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น: ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลบางรักน้อย อำเภอหนองบุรี จังหวัดนนทบุรี”, *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๒), หน้า ๑๑๘.

ส่วนร่วมในทางการเมืองก็ควรที่จะเป็นการมีส่วนร่วมในทางการเมืองตามที่กฎหมายกำหนด ดังนั้น ประเทศที่พัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอยู่ในระดับที่ดีแล้ว ก็มักจะกำหนดให้ประชาชนในทุกระดับมีสิทธิมีส่วนร่วมในทางการเมืองตามกฎหมายที่มีผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ในทุกมิติของกระบวนการทางการเมือง³ หน่วยงานที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนาประชาธิปไตยของสังคมไทย คือ องค์การบริหารส่วนตำบลเพราะมีหน้าที่ในการพัฒนาท้องถิ่นทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมและมีหน้าที่ต้องทำกิจการในเขตตำบล เพื่อความเจริญก้าวหน้าในชุมชน ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งมีศักยภาพและความพร้อมในการพัฒนาชุมชน ท้องถิ่นแตกต่างกันในหลายๆ ปัจจัย เช่น ความพร้อมของประชาชน กลุ่มองค์กรในชุมชนต้องมีความตื่นตัวและมีความกระตือรือร้น และมีการเคลื่อนไหวของกลุ่ม องค์กร ชุมชน เพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองและที่สำคัญองค์การบริหารส่วนตำบล จะเป็นกลไกการบริหารจัดการในเขตตำบล เพื่อรักษาผลประโยชน์ของประชาชนอย่างแท้จริง แต่ปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลประสบปัญหาในหลายด้าน ที่ทำให้การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรและไม่ได้ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง โดยเฉพาะปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่วนมากยังขาดการมีส่วนร่วมทางการเมือง ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากนักการเมืองเมื่อได้รับการเลือกตั้งแล้ว จะไม่ค่อยเข้าไปหาประชาชน ไม่ชี้แจงการทำงาน หรือไม่ให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ประชาชนส่วนใหญ่มองนักการเมืองในแง่ลบ จึงไม่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ปัญหาเหล่านี้มีส่วนสำคัญทำให้การเมืองในระดับท้องถิ่นไม่ได้รับการพัฒนาและส่งผลกระทบต่อเมืองระดับชาติ และโดยเฉพาะรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 43 มาตรา 133 มาตรา 254 และมาตรา 256 เป็นต้น ได้ระบุการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนโดยตรง⁴ เพราะฉะนั้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงเป็นเรื่องที่สำคัญในการปกครองระบอบประชาธิปไตย การพัฒนาการเมืองจะเกิดขึ้นเมื่อประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง⁵ การมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation) จึงถือเป็นหัวใจสำคัญอย่างยิ่ง เพราะประชาธิปไตยคงเกิดขึ้นไม่ได้ ถ้าหากปราศจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการทางการเมืองการปกครอง กิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงเป็นความพยายามค้นหาหนทางควบคุมรัฐบาล และมีอิทธิพลต่อสิ่งที่รัฐบาลกระทำพร้อมทั้งเป็นช่องทางของประชาชนที่จะสื่อสารข้อมูลในเรื่องของความต้องการ ความนิยมชมชอบ เพื่อเป็นพลังกดดันคณะรัฐบาลหามาตรการตอบสนองต่อประชาชน⁶ จึงสามารถกล่าวโดยไม่มีผิดพลาดนักว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นสิทธิทางการเมืองของฝ่ายที่จะอยู่ใต้การปกครอง ในการเข้าร่วมในกระบวนการทางการเมืองเพื่อแสดงเจตนาเกี่ยวกับอำนาจผลประโยชน์ต่อฝ่ายผู้ปกครอง โดยให้ฝ่ายผู้ปกครองปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติอะไร ให้เป็นไป

³ รัชรา ไชยสาร, “พัฒนาการที่ส่วนร่วมในทางการเมืองกับประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมและพหุการเมือง : การเมืองภาคประชาชน”, <http://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/-ewt_news.php?nid=16_001&filename=index>. ๒๖ ธันวาคม ๒๕๖๑.

⁴ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ, **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๖๐).

⁵ สิงห์คำ มณีจันสุข, “ประชาธิปไตยกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน”, **วารสารวิจัยวิชาการ**, ๑(๒), ๑๐๙-๑๒๐.1(2), 109-120.

⁶ Verba, S. Nie, N., & Kim J, **Participation in political equality: A seven-nation comparison**, (London: Cambridge University Press, 1978), p 38.

ตามความต้องการของประชาชนผู้แสดงเจตนา⁷ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระดับท้องถิ่นจึงเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวประชาชนและมีผลต่อการพัฒนาท้องถิ่น โดยที่ประชาชนเองเป็นผู้มีสิทธิในการเลือกผู้แทนมาบริหารและพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเจริญก้าวหน้า และผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งจะมีอำนาจในการบริหารเต็มที่ จึงเป็นสาเหตุสำคัญที่ประชาชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองให้มากขึ้น เพื่อให้ผู้ที่เป็นตัวแทนจะบริหารงานและพัฒนาพื้นที่ให้ประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุด ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนวัดหลวง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ว่ามีปัญหาการมีส่วนร่วมอย่างไร การมีส่วนร่วมทางการเมืองต้องทำอะไรจึงจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนวัดหลวง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ เป็นข้อมูลที่สำคัญ มีความจำเป็นต่อการเมืองการปกครองท้องถิ่นได้ ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนได้มีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และพัฒนาชุมชนให้เจริญสามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎีการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนวัดหลวง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่
2. เพื่อศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนวัดหลวง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่
3. เพื่อเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนวัดหลวง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research) ที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการศึกษาภาคสนาม (Field Study) เพื่อประมวลความคิดเห็นจากประชาชนในชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีรายละเอียดดังนี้

1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนวัดหลวง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ แล้วนำไปกำหนดกรอบในการวิจัย

2 การสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ได้แก่ ผู้นำชุมชน เพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านต่าง ๆ ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่การวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ชุมชนวัดหลวง ตำบลในเวียง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ และได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งมีคุณสมบัติสอดคล้องกับประเด็นสาระสำคัญของ การวิจัยครั้งนี้ จำนวน 10 คน โดยการใช้ กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

⁷ เขาวนะ ไตรมาต, การเลือกตั้งแบบใหม่ ทำคนไทยต้องไปเลือกตั้ง, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันนโยบายการศึกษา, ๒๕๔๒), หน้า ๖-๗.

3 เครื่องมือการวิจัย การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนวัดหลวง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่” ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นชุดของแบบสัมภาษณ์ เป็นการเก็บข้อมูลที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญตอบคำถามเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1 ชุดสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

ตามแนวคำถามที่คณะผู้วิจัยออกแบบและได้รับการตรวจสอบความมั่นคงตรงของเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย

- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์
- ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนวัดหลวง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ มีอะไรบ้าง อย่างไร
- ตอนที่ 3 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนวัดหลวง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ เป็นอย่างไร

2 การสร้างเครื่องมือ

มีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังต่อไปนี้

- 1) การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้แนวทางในการกำหนดกรอบการสร้างเครื่องมือ
- 2) กำหนดกรอบในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในภาคสนามโดยยึดกรอบของการสร้างแนวทางการสัมภาษณ์ ตามคำถามวิจัยที่ต้องการค้นหาคำตอบ
- 3) ลักษณะของเครื่องมือการวิจัยของแบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์ไม่มีโครงสร้างคำถามปลายเปิดของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนวัดหลวง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ร่วมกับผลที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้อง แบบสัมภาษณ์นี้จะเป็นชนิดปลายเปิด เพื่อให้ได้ข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ เป็นต้น
- 4) นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยของแบบสัมภาษณ์ต่อผู้เชี่ยวชาญ
- 5) นำเครื่องมือมาเพื่อตรวจสอบ และนำมาดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ เพื่อนำไปใช้จริงกับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในส่วนของการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนวัดหลวง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่” เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งใช้วิธีการสัมภาษณ์นั้นคณะผู้วิจัยจะสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) และทำการบันทึกข้อมูลโดยการจดบันทึก มีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. รวบรวมเอกสารจากเอกสาร ตำรา หนังสือ บทความงานวิจัย เอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนวัดหลวง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

2. คณะผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลโดยทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Selection) ได้แก่ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนวัดหลวง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ จำนวน 10 คน ซึ่งในการสัมภาษณ์คณะผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) และทำการบันทึกข้อมูลโดยการจดบันทึก

4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนวัดหลวง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่” มีขั้นตอนการวิเคราะห์ ดังนี้

(1) วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารตำราบทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย แล้วนำเสนอผลการวิจัยเป็นเชิงพรรณนา

(2) เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกมาจัดผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามสาระสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์

(3) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis Technique) พร้อมทั้งนำเสนอโดยวิธีการพรรณนาอ้างอิงคำพูดของบุคคล

ผลการวิจัย

1 แนวคิด ทฤษฎีการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนวัดหลวง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

การมีส่วนร่วมของชุมชน แบ่งได้ออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ 1. ลักษณะการมีส่วนร่วมจากความเกี่ยวข้องทางด้านเหตุผล โดยการเปิดโอกาสให้สังคม องค์กรต่าง ๆ ในชุมชน ประชาชนมีบทบาทหลักตามสิทธิ หน้าที่ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตั้งแต่การคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ วางแผน การร่วมปฏิบัติและการรับผิดชอบในผลกระทบที่เกิดขึ้น รวมทั้งส่งเสริม ชักนำ สนับสนุนให้การดำเนินงานเกิดผลประโยชน์ต่อชุมชนตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดด้วยความสมัครใจ 2. ลักษณะการมีส่วนร่วมจากความเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ เป็นการมีส่วนร่วมของชุมชน ที่เกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ อารมณ์ รวมทั้ง ค่านิยมของประชาชนเป็นเครื่องชี้นำตนเองให้เข้ามามีส่วนร่วม แสดงความคิดเห็นริเริ่มสร้างสรรค์ การกระทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ทำให้ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วม เกิดความผูกพัน มีความรู้สึกรับผิดชอบต่อกิจกรรมที่ดำเนินงานด้วยความสมัครใจ

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนวัดหลวงเป็นการมีส่วนร่วมที่เน้นเป้าหมายร่วมกันเป็นหลัก โดยให้มีผลประโยชน์ร่วมกันทั้งชุมชน เน้นกระบวนการที่สามารถให้ประชาชนทั้งชุมชนได้แสดงออกทางความคิดได้อย่างอิสระ สามารถเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองได้อย่างอิสระในรูปแบบใดก็ได้ เช่น ด้วยความพึงพอใจส่วนตัว และเป็นไปโดยความสมัครใจ เป็นต้น หรือจะเข้ามาโดยการถูกปลุกเร้าทางความคิด ในลักษณะของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมืองที่เป็นไปโดยเกิดจากเจตจำนงของตนเอง สร้างโอกาสให้สมาชิกทุกคนของชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วม ช่วยเหลือ และเข้ามามีอิทธิพลต่อกระบวนการดำเนินกิจกรรมในการพัฒนา รวมถึงได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนานั้นอย่างเสมอภาคว่า การมีส่วนร่วมเป็นการปะทะสังสรรค์ทางสังคม ทั้งในลักษณะการมีส่วนร่วมของปัจเจกบุคคล และการมีส่วนร่วมของกลุ่ม การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจึงมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมบทบาทของผู้แทน เพื่อให้ผู้แทนที่ทำหน้าที่แทนประชาชนได้เข้าใจปัญหาและความต้องการของประชาชน นอกจากนี้ยังมีกลไกอื่นที่มีส่วนเอื้อประโยชน์ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เช่น การรวมตัวการเป็นสมาคม สหกรณ์ สหภาพ องค์กร ชุมชน หรือหมู่คณะ การรับรู้

ข่าวสาร การชุมนุม การฟ้องหน่วยงานรัฐ รวมทั้งการเสนอข้อกั้นเพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐ เป็นต้น ที่สำคัญประชาชนต้องมีสำนึกทางการเมืองของตนเองในการเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมือง เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติ และประชาชน เป็นสำคัญ ฉะนั้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองจะเป็นตัวแปรที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืน

2 ปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนวัดหลวง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

ด้านการเลือกตั้ง ประชาชนในชุมชนยังขาดความร่วมมือหรือการให้การสนับสนุนจากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการท้องถิ่น หรือสนับสนุนองค์การเอกชนเกี่ยวกับการเผยแพร่ให้ความรู้ความเข้าใจ และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเมืองการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยและการเลือกตั้ง ผ่านสื่อมวลชน กิจการมรูปแบบต่างๆ ประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการออกกฎระเบียบ กติกาการเลือกตั้งภายในชุมชน การตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ลงสมัครเลือกตั้งต่าง ๆ รวมไปถึงการสอดส่องดูแลพฤติกรรมของผู้กระทำการเลือกตั้ง

ด้านการมีบทบาทในชุมชน การทำงานร่วมกันของประชาชน หรือการแสดงออกทางความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนา หรือการหาแนวทางแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ภายในชุมชน เป็นเฉพาะกลุ่มบุคคลที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรง จึงทำให้ไม่สามารถสร้างความร่วมมือในชุมชนให้เกิดขึ้น หรือประชาชนในชุมชนเห็นว่าไม่ใช่หน้าที่ของตนเอง เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่หรือผู้นำชุมชน การมีบทบาทในชุมชนของประชาชนในชุมชนวัดหลวงมีปัญหาในด้านการให้ความร่วมมือกับทางหน่วยราชการ การเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหา โดยเน้นไปที่บุคคลที่มีตำแหน่งหน้าที่การงานสูง หรือมีฐานะดีทำให้มีบทบาทในชุมชนอาจจะก่อให้เกิดความไม่ชอบธรรม หรือการมอบหมายหน้าที่ให้แก่บุคคลคนเดียวแต่ดูแลหลายอย่างทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มที่

ด้านการติดต่อประสานงานทางราชการ ปัญหาที่เกิดขึ้น คือ การไม่เห็นความสำคัญหรือไม่มีความเชื่อมั่นในหน่วยงานทางราชการ เมื่อเวลาเกิดปัญหาเบื้องต้นประชาชนในชุมชนจะแก้ปัญหาด้วยตนเองก่อน บางครั้งไม่มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นจนไม่สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ตรงจุด ทำให้การประสานงานกับทางราชการอาจจะมี ความล่าช้า มีหลายขั้นตอน หรือต้องรอสอบถามจากบุคคลที่มีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องนั้น ๆ โดยตรง เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานบางท่านยังขาดความรู้ในเรื่องกระบวนการติดต่อที่แน่นอน บางหน่วยงานอาจจะยังไม่มีความชัดเจนนำกระบวนการหรือขั้นตอนในการมาติดต่อประสานงานที่แน่ชัด ทำให้การประสานงานเกิดความล่าช้าไม่เป็นระเบียบจนส่งผลให้ประชาชนเกิดความรู้สึกไม่น่าเชื่อถือต่อหน่วยงานนั้น ๆ

ด้านการสื่อสารทางการเมือง ข่าวสารเกี่ยวกับการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองยังไม่สามารถเข้าถึงประชาชนในชุมชนได้ทุกคน เพราะด้วยการกระจายข่าวยังมีอยู่จำกัดเฉพาะกลุ่ม หรือข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการขอความร่วมมือจากประชาชนถูกส่งไปถึงเฉพาะผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเท่านั้น ทำให้ประชาชนในชุมชนบางส่วนไม่ได้รับข้อมูลหรือการเข้ามามีส่วนร่วมในชุมชนเท่าที่ควร ส่งผลให้สื่อสารทางการเมืองของประชาชนในชุมชนยังขาดการเปิดโอกาสการ แสดงออกทางความคิดเห็นทางการเมือง และการให้ความรู้เกี่ยวกับการเมืองยังไม่ครอบคลุมทั้งชุมชน การกั้นกรองข้อมูล ตรวจสอบข้อมูลให้มีความถูกต้องก่อนที่จะนำมาแจ้งให้กับประชาชนในชุมชน และยังมีกรปิดบังข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน ทำให้ประชาชนในชุมชนไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางการเมืองที่ถูกต้อง

3 แนวทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนวัดหลวง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

ด้านการเลือกตั้ง การให้ความรู้แก่ประชาชนถึงเรื่องสิทธิในการเลือกตั้งระดับต่าง ๆ มีความสำคัญอย่างยิ่ง การดูแลและรักษาสิทธิทางการเมืองของประชาชนในชุมชน การตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ลงสมัครเลือกตั้งในระดับต่าง ๆ รวมไปถึงประชาชนในชุมชนสามารถตั้งกลุ่มเพื่อตรวจสอบ สอดส่องดูแลพฤติกรรม การทำงานของเจ้าหน้าที่ทางราชการ หรือในองค์กรต่าง ๆ เพื่อป้องกันการใช้อำนาจหน้าที่ไปในทางที่ไม่ถูกต้อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนด้านการเลือกตั้ง เป็นการให้โอกาสประชาชนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดอำนาจหน้าที่ของผู้นำชุมชน กลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการอย่างมีอิสระในการเลือกตั้งท้องถิ่น เป็นสิทธิและหน้าที่ของประชาชน การเลือกตั้งจะบรรลุเป้าหมายของการคัดเลือกตัวแทนของประชาชนเข้าไปออกกฎหมายและเข้าไปบริหารประเทศ

ด้านการมีบทบาทในชุมชน บทบาทหน้าที่ของประชาชนในชุมชนมีความสำคัญเป็นการเสียสละตนเองเพื่อมีส่วนร่วม การรู้จักหน้าที่ของตนเองในชุมชนจึงเป็นส่วนช่วยพัฒนาชุมชนให้มีความเจริญก้าวหน้า ดังนั้น การทำให้ประชาชนมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ และให้เห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่าเป็นหน้าที่ที่ทุกคนต้องรับผิดชอบร่วมกัน เพราะถ้าสมาชิกในสังคมยึดมั่นในระเบียบวินัย รู้และเข้าใจสิทธิของตนเอง ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น และตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตนให้ดีที่สุดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกันของชุมชนมาจากการให้ความเห็นตรงกัน ให้มีเหตุผลพ้องกันในเรื่องของความต้องการและทิศทางของการเปลี่ยนแปลงชุมชนให้ดีขึ้น การฝึกให้เป็นพลเมืองที่ดีและมีความรับผิดชอบ โดยการดูแลพื้นที่ ผู้คนและชุมชนที่อาศัยอยู่ร่วมกัน ทุกคนมีความสำคัญในการพัฒนาชุมชน และช่วยชุมชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

ด้านการติดต่อประสานงานทางราชการ การประสานงานทางราชการควรมีการจัดระเบียบเพื่อให้การทำงานร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ สามารถทำงานร่วมกันเป็นทีมเดียวกัน ปฏิบัติงานเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน รวมไปถึงการให้บริการแก่ประชาชนที่เข้ามาติดต่อประสานงานในเรื่องต่าง ๆ ด้วย เพื่อให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และนโยบายขององค์การเป็นการจัดให้คนในองค์การทำงานให้สัมพันธ์สอดคล้องกัน โดยจะต้องตระหนักถึงหน้าที่ความรับผิดชอบ วัตถุประสงค์เป้าหมายและมาตรฐานการปฏิบัติขององค์การเป็นหลัก การประสานงานกับหน่วยงานทางราชการจะต้องมีระบบการสื่อสารที่ตรงกันอย่างรวดเร็วและราบรื่นสามารถทำให้ทุกฝ่ายเข้าร่วมทำงานอย่างมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน ตามวัตถุประสงค์ของงานที่กำหนดไว้ สร้างจังหวะเวลาการทำงานร่วมกันกับผู้ประสานงาน ผู้ที่ปฏิบัติงานต้องมีความรับผิดชอบ ทำให้งานนั้นเป็นไปตามกำหนดเวลาที่ตกลงกัน

การสื่อสารทางการเมือง การสื่อสารทางการเมืองมีบทบาทเป็นตัวกลางระหว่างประชาชนและรัฐบาล โดยเป็นช่องทางในการเสนอข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการตัดสินใจ และนโยบายของรัฐบาล ทำให้การสื่อสารกับการเมืองมีความเกี่ยวพันกันอย่างใกล้ชิด การเลือกรับข่าวสารต้องผ่านการรวบรวม การประมวลผลต่าง ๆ เพื่อนำเสนอข้อมูลแก่ประชาชน สามารถนำมาประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากน้อยเท่าไร การสื่อสารเป็นเครื่องมือที่จะนำไปสู่การกระทำทางการเมือง กล่าวคือ ชีวิตและสังคมจะเป็นไปอย่างไรขึ้นอยู่กับความสามารถของประชาชนในการแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลระหว่างกันหรืออีกนัยหนึ่งก็คือ การสื่อสารเป็นเครื่องมือสนับสนุนหรือเรียกร้องทางการเมืองนั่นเอง ต้องตั้งอยู่ในกรอบของศีลธรรม จรรยาบรรณของการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งยุคแห่งเทคโนโลยีสารสนเทศที่มากมายไปด้วยข้อมูลข่าวสาร การใช้สื่อสารทางการเมืองในรูปแบบที่เหมาะสมจึงมีความจำเป็นมากขึ้น เพราะสื่อจะช่วยให้การรับรู้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยไปใช้

1) ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในชุมชนยังขาดความร่วมมือหรือการให้การสนับสนุนจากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการท้องถิ่น หรือสนับสนุนองค์การเอกชนเกี่ยวกับการเผยแพร่ให้ความรู้ความเข้าใจ และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเมืองการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยและการเลือกตั้ง ผ่านสื่อมวลชน กิจกรมรูปแบบต่างๆ ดังนั้น การให้ความรู้แก่ประชาชนถึงเรื่องสิทธิในการเลือกตั้งระดับต่าง ๆ การดูแลและรักษาสีบททางการเมืองของประชาชนในชุมชน รวมไปถึงการสอดส่องดูแลพฤติกรรม การทำงานของเจ้าหน้าที่ทางราชการ หรือในองค์การต่าง ๆ เพื่อป้องกันการใช้อำนาจหน้าที่ไปในทางที่ไม่ถูกต้อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนด้านการเลือกตั้ง เป็นการให้โอกาสประชาชนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดอำนาจหน้าที่ของผู้นำชุมชน กลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน

2) ผลการวิจัยพบว่า การมีบทบาทในชุมชนของประชาชนในชุมชนวัดหลวงมีปัญหาในด้านการให้ความร่วมมือกับทางหน่วยราชการ การเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหา โดยเน้นไปที่บุคคลที่มีตำแหน่งหน้าที่การงานสูง หรือมีฐานะดีทำให้มีบทบาทในชุมชนอาจจะก่อให้เกิดความไม่ชอบธรรม หรือการมอบหมายหน้าที่ให้แก่บุคคลคนเดียวแต่ดูแลหลายอย่างทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ ดังนั้น การทำให้ประชาชนมีความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่ และให้เห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่าเป็นหน้าที่ที่ทุกคนต้องรับผิดชอบร่วมกัน เพราะถ้าสมาชิกในสังคมยึดมั่นในระเบียบวินัย รู้และเข้าใจสิทธิของตนเอง ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น และตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตนให้ดีที่สุดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

3) ผลการวิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานบางท่านยังขาดความรู้ในเรื่องกระบวนการติดต่อที่แน่นอน บางหน่วยงานอาจจะยังไม่มีแผนผังแนะนำกระบวนการหรือขั้นตอนในการมาติดต่อประสานงานที่แน่ชัด ทำให้การประสานงานเกิดความล่าช้าไม่เป็นระเบียบจนส่งผลให้ประชาชนเกิดความรู้สึกไม่น่าเชื่อถือต่อหน่วยงานนั้น ๆ ดังนั้น การประสานงานทางราชการควรมีการจัดระเบียบเพื่อให้การทำงานร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ สามารถทำงานร่วมกันเป็นทีมเดียวกัน ปฏิบัติงานเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน รวมไปถึงการให้บริการแก่ประชาชนที่เข้ามาติดต่อประสานงานในเรื่องต่าง ๆ ด้วย เพื่อให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนโยบายขององค์การเป็นการจัดให้คนในองค์การทำงานให้สัมพันธ์สอดคล้องกัน โดยจะต้องตระหนักถึงหน้าที่ความรับผิดชอบ

4) ผลการวิจัยพบว่า ข่าวสารเกี่ยวกับการให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองยังไม่สามารถเข้าถึงประชาชนในชุมชนได้ทุกคน เพราะด้วยการกระจายข่าวยังมีอยู่จำกัดเฉพาะกลุ่ม หรือข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการขอความร่วมมือจากประชาชนถูกส่งไปถึงเฉพาะผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเท่านั้น ทำให้ประชาชนในชุมชนบางส่วนไม่ได้รับข้อมูล ดังนั้น การเลือกรับข่าวสารต้องผ่านการรวบรวม การประมวลผลต่าง ๆ เพื่อนำเสนอข้อมูลแก่ประชาชน สามารถนำมาประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง กล่าวคือ ชีวิตและสังคมจะเป็นไปอย่างไรขึ้นอยู่กับความสามารถของประชาชนในการแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลระหว่างกันหรืออีกนัยหนึ่งก็คือ การสื่อสารเป็นเครื่องมือสนับสนุนหรือเรียกร้องทางการเมืองนั่นเอง ต้องตั้งอยู่ในกรอบของศีลธรรม จรรยาบรรณของการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง

2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชนในอำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่
2. ศึกษาเปรียบเทียบการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระดับท้องถิ่นกับการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับชาติ
3. ควรวิจัยแนวทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยอาศัยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางปฏิบัติ

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ, **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2560).

นกุล วัฒนากร, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น: ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลบางรักน้อย อำเภอนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี”, **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2542), หน้า 118.

เชาวนะ ไตรมาศ, **การเลือกตั้งแบบใหม่ ทำไมคนไทยต้องไปเลือกตั้ง**, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันนโยบายการศึกษา, 2542), หน้า 6-7.

วัชรรา ไชยสาร, “**พัฒนาการที่ ส่ว่นร่วมในทางการเมืองกับประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม และพหุการเมือง:การเมืองภาคประชาชน**

<http://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/. 26 ธันวาคม 2561.

สิงห์คำ มณีจันสุข, “ประชาธิปไตยกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน”, **วารสารวิจัยวิชาการ**, 1(2), 109-120.1(2), 109-120

